

กรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ (Best Practice)

โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบพอเพียง อำเภอสาม
พราน จังหวัดนครปฐม
ณ บ้านหัวอ่าว หมู่ที่ 5 ตำบลบางช้าง
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

เรื่อง โครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบพอเพียง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1. แนวคิด/สภาพปัญหา

(1) ด้วยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ประกอบกับกรมการปกครองได้ให้ทุกอำเภอจัดตั้งศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอ เพื่อเป็นศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ประชาชนในพื้นที่ โดยกำหนดกรอบแนวทางตามคู่มือการดำเนินการโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มาจัดกิจกรรมขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินับเรียนรู้ฯ ให้มีความต่อเนื่องและเกิดผลเป็นรูปธรรม

(2) อำเภอสามพรานมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีทรัพยากรดิน น้ำ ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชผลทางการเกษตร เช่น มะพร้าว น้ำหอม ฟรั่ง ส้มโอ ชมพู่ มะม่วง ฯลฯ ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ ทำสวนผลไม้ นิยมใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลง ยาปราบศัตรูพืชอย่างต่อเนื่อง เพื่อเร่งผลผลิตให้ได้ปริมาณที่เพิ่มขึ้น จนทำให้สภาพดินมีความเสื่อมโทรม ขาดธาตุอาหาร แหล่งน้ำมีสารเคมีปนเปื้อน ในปี พ.ศ. 2547 ได้มีกลุ่มสตรีและเกษตรกรชาวสวนบ้านหัวอ่าว ตำบลบางช้าง เกิดความคิดและสนใจที่จะรักษาฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศทางธรรมชาติให้กลับคืนสู่สังคม ทั้งยังต้องการสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล และละแวกใกล้เคียงให้ตระหนักถึงพิษภัยจากการใช้สารเคมีสำหรับการเกษตร โดยร่วมกันจัดเวทีประชาคมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลดผลผลิตทางการเกษตรราคาถูก ปริมาณผลผลิตทางการเกษตรดินตลาค แต่ต้นทุนการผลิตสูง มาตรการกีดกันผลไม้ที่มีสารเคมีตกค้าง ตลอดจนการใช้สารเคมี ที่ส่งผลต่อสุขภาพร่างกายเกษตรกรและผู้บริโภค จึงจัดตั้งกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพบ้านหัวอ่าว และขยายผลไปสู่หมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ในตำบลบางช้างและใกล้เคียงจนประสบความสำเร็จ เป็นที่รู้จักของเกษตรกรทั่วไปที่หันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมี นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งเรียนรู้การปลูกผลไม้แบบเกษตรอินทรีย์ที่เกษตรกรสามารถกำหนดราคาผลผลิตทางการเกษตรได้เอง ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และยังเป็นที่ต้องการของตลาดระดับกลาง โดยเชื่อมโยงกับภาคเอกชน

(3) อำเภอสามพรานมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน และมีคลองสาขามากมายแทบจะทุกพื้นที่ตามลุ่มบ้าน ทำให้ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของผักตบชวอย่างรุนแรง กีดขวางการสัญจรไปมา สร้างความเดือดร้อนต่อการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน ตลอดจนแม่น้ำคลองตื้นเขิน นอกจากนั้นยังมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้ว่าส่วนราชการ ภาครัฐ และภาคประชาชนจะร่วมกันรณรงค์กำจัดผักตบชวอย่างต่อเนื่อง จึงต้องหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลดผักตบชวในระยะยาว อย่างยั่งยืนและครบวงจร

ดังนั้น อำเภอสามพราน ในฐานะส่วนราชการภูมิภาคมีหน้าที่ บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ตามแนวพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้จัดประชุมคณะกรรมการบริหารราชการอำเภอ (กบอ.) เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลดผักตบชว และพัฒนาส่งเสริมความรู้ด้านอาชีพให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิต ตลอดจนแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน จึงจัดทำโครงการ “พัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบพอเพียง” โดยได้รับความร่วมมือจากบ้านหัวอ่าว หมู่ที่ 5 ตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นแหล่งเรียนรู้แลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตร

/2.วัตถุประสงค์...

- 2 -

2. วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลในการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ ในการขยายผลการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรูปธรรม

(2) เพื่อพัฒนา ส่งเสริมอาชีพให้แก่เกษตรกร/ผู้ที่สนใจในพื้นที่ และแก้ปัญหาคความเดือดร้อนด้านต้นทุนการผลิต ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มรายได้ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

(3) เพื่อเป็นศูนย์กลางการบูรณาการส่วนราชการในพื้นที่ระดับอำเภอ นำแนวพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปเป็นแนวทางการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตตามสภาพแวดล้อมของพื้นที่

3. เป้าหมายการดำเนินงาน

สนับสนุนอุปกรณ์การเกษตร เพื่อจัดกิจกรรมการผลิตปุ๋ยชีวภาพจากผักตบชวา การปลูกและ/หรือขยายพันธุ์พืชโดยใช้ผักตบชวาแทนดิน ในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหัวอ่าว หมู่ที่ 5 ตำบลบางช้าง อำเภอสামพราน จังหวัดนครปฐม

4. แนวทางการดำเนินงาน

(1) อำเภอสามพรานร่วมกับจังหวัดนครปฐม และภาคเอกชน บริษัทไอโคมารีน จำกัด นำวิทยากรที่ประสบความสำเร็จจากการนำผักตบชวาไปใช้ประโยชน์แทนดินในการขยายพันธุ์พืช การตอน การชำ การปลูกมะนาว และพืชอื่นๆ จากจังหวัดสิงห์บุรีมาให้ความรู้ในการดำเนินการพร้อมทั้งสาธิตวิธีการเพาะปลูก โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นตัวแทนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอสามพรานที่ทำการเกษตร และส่วนราชการจากจังหวัดและอำเภออื่น ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาผักตบชวาในลุ่มแม่น้ำท่าจีน

(2) ขยายผลการเรียนรู้ดังกล่าว ไปสู่เกษตรกรรายอื่นที่สนใจการใช้ประโยชน์จากผักตบชวาแทนดินสำหรับขยายพันธุ์พืช เช่นมะนาว เป็นต้น และการผลิตปุ๋ยชีวภาพจากผักตบชวา

(3) ขั้นตอนการขับเคลื่อนการขยายพันธุ์มะนาวโดยใช้ผักตบชวาแทนดิน)

- แจกเกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพบ้านหัวอ่าว ฝึกอบรมเรื่องดังกล่าว โดยชมวิถีทัศน์ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จจากการใช้ประโยชน์ผักตบชวา

- สาธิตการปลูกมะนาวโดยใช้ผักตบชวาแทนดิน เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ และลงมือปฏิบัติจริง และขยายผลการเรียนรู้ดังกล่าวไปสู่ผู้สนใจ

(4) ขั้นตอนการขับเคลื่อนการผลิตปุ๋ยชีวภาพจากผักตบชวา

โดยปกติ กลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพบ้านหัวอ่าว (ปัจจุบันมีสมาชิก 256 คน) จะดำเนินการผลิตปุ๋ยชีวภาพในวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ เพื่อผลิตปุ๋ยให้เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มสมาชิกเอง และรายอื่นที่เข้ามาติดต่อซื้อปุ๋ย ณ ศูนย์เรียนรู้ฯ รายละเอียดตามภาพถ่ายที่แนบมาพร้อมนี้

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

(1) ประชาชนในพื้นที่และเกษตรกรตามลุ่มน้ำได้รับความรู้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

/(2) ทดลองใช้

(2) ทดลองใช้ผักตบชวาแทนดินขยายพันธุ์พืชชนิดอื่น และนำปุ๋ยชีวภาพมาบำรุงพืชผลทางการเกษตรแทนการใช้สารเคมี ลดต้นทุนการผลิต ลดค่าใช้จ่ายการซื้อปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น

(3) เป็นการส่งเสริมการเกษตรแบบพอเพียง โดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ลดปริมาณขยะที่เกิดจากผักตบชวา

(4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบถึงประโยชน์จากผักตบชวา และเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวมากขึ้น

(5) แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของพ่อแม่พี่น้องประชาชน

ภาพถ่ายกิจกรรมโครงการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบพอเพียง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
กิจกรรมการปลูกมะนาวโดยใช้ฟักตบชว่าแทนดิน

การ
ชีวภาพ

ผลิตปุ๋ยชีวภาพตามแนวทาง

กิจกรรม
ผลิตปุ๋ย
ของกุ่ม

ภาพกิจกรรมอื่นๆ ของศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านหัวอ่าว
หมู่ที่ 5 ตำบลบางช้าง อำเภอสัมปран จังหวัด
นครปฐม

ชาวต่างเข้ามาศึกษาดูงาน

